

Länsman i slagsmål

År 1669 gav länsman en dahler till kyrkan efter genomgången svår sjukdom. På tinget den 8 februari 1677 anhöll han att få slippa länsmanssysslan. Att denna icke alltid var så angenäm framgår av nedanstående referat från domboken (redaktör Erik Wickberg).

Det var i oktober 1677, då "utskottskarlarna" i Hille skulle marschera till Jämtland. Den dag avmarschen skulle ske, gick länsman Olof Joensson i Varva omkring i byarna för att kontrollera, att de utskrivna Hillepojkar skulle inställa sig ordentligt på samlingsplatsen, och i sitt sällskap hade han Olof Olsson i Fors. Därvid kom de också till tolvmannen Jon Andersson i Fors, vars unge son Bryniel skulle med på marschen, men Bryniel tillhörde tydligen dem, som ingalunda godvilligt tänkte inställa sig: han stod helt ointresserad och hängde i lidret.

Länsmannen gick då in i gården och sporde efter Bryniels fader, men som denne icke var inne, fick hans hustru ta emot första stöten. Är I intet närmare till reds med Eder son än så, undrade länsmannen barskt. Han skall likväl här ut i dag, och sker det icke med godo, så skall det ske med ondo, om han så skall fösas med gevaltigern [fångvaktaren] åstad.

Och haver ten fråga:

- han inga kläder, så kastas en wepa på honom!

Därmed hade länsmannen sagt sin tanke och begav sig sedan till Jon Olosson i Fors, som hade att svara för en del av Bryniels utrustning. Den låg också mycket riktigt färdig, och resten låg likaså i beredskap hos Olof Olofsson (nr 3), där länsmannen sedan gjorde visit. Medan han var hos denne, kom Jon Olofsson in efter honom.

- Nu är Jon Andersson hemma, berättade han. Han håller på att sadla och vill visst draga sin kos

Så var också fallet. När länsman skyndsamt återvände till Jon Anderssons gård, hade den gamle tolv- mannen redan hunnit ut på vägen, men när länsmannen ropade honom tillbaka, så vände han om sin häst.

- Vart tänker du resa? Undrade länsmannen.

- Jag haver många vägar, svarade Jon Andersson undvikande.

- Här gäller nu ej många vägar utan en väg, genmålde länsmannen.

Vi skola hava karlen ut!

- Tycker I att I nu hava gjort väl mot mig!

Jon Andersson började nu bli uppröd, ty det var ett hårt slag för honom att sonen blivit utskrivnen, till på köpet som detta skett fadern ovetandes, enär varken befallningsmannen eller tolvmännen meddelat honom därom. Han började nu hovera så att länsmannen kände sig föranlåten fråga:

- Icke må jag tro I vill slå mig?

- Slå dig fanen, replikerade Jon, I haven gjort oärligt mot mig. Länsmannen försvarade sig med att det icke var han utan tolvmännen, som hade tagit ut Bryniel, men Jon hade nu retat upp sig så pass, att han röt åt länsmannen:

- Du är en hycklare!

- Är jag en hycklare? frågade länsmannen, som nu också blev ilsken.

- Ja, det äst du!

Sinnet rann nu över hos länsmannen, och med en käpp, som han höll i handen, smällde han till Jon över axeln. Jon hoppade ner av hästen och sprang med en rönnpåk på länsmannen, som träffades i huvudet, så att han fick ett blödande sår vid vänstra ögat.

Men det gjorde bara Jon ännu argare, han flög på länsmannen och snart var ett animerat slagsmål igång. Till slut höll han länsmannen i håret och slet av honom stora hårtofsar.

Länsmannen hade nu fatt nog stryk för tillfället, men någon vecka därefter stod tolvmannen Jon Andersson inför tinget för att svara för misshandeln. Han försökte försvara sig så gott det nu gick och skyllde på sin upprördhet vid tillfället, men det hjälpte nu inte långt, ty länsmannen hade ju varit ute på tjänstens vägnar och därvid blivit retad Jon. För två skällsord, blodsåret och hårdraget dömdes han att böta 12 marker silvermynt, och som han därtill uttryckte sig vanvördigt om tolvmännen, så ådömdes han vidare två dygns fängelse och förklarades ovärdig att i fortsättningen bekläda någon plats i tingsrätten.

Så ändades alltså Jon Anderssons fredsälskan i renakriget!

[Hillebygden, Nr. 2, 1999]